

TILVÆKST Grovfoder nr. 31, 8. november 2024

Indhold

- **Mark**
- Efterafgrøder – fra den 20. oktober
- **Kvæg**
- Metanreducerende tiltag
- **Regler og tilskud**
- Regler for destruktion og jordbehandling af efterafgrøder
- **Arrangementer**
- Temadag – Opdatering af ældre sprøjter

MARK

Efterafgrøder – fra den 20. oktober

Af planterådgiver Niels Holmgaard

Især græsefterafgrøderne står flotte og veletablerede de fleste steder i år, mens efterafgrødeblandingerne med olieræddike fremstår mere uens fra mark til mark. Men hvordan vægter du efterafgrødens vækst mod besvær og optimale betingelser for tilberedning af såbed til foråret? Har du fulgt reglerne for kvæg- undtagelsesbrug i 2024, må efterafgrøderne som hovedregel ikke destrueres før 1. marts.

Sådan gør du med efterafgrøderne

Datoen 20. oktober er for nyligt passeret. Medmindre det er efter majs, må du efter denne dato destruere (nedvisne) dine efterafgrøder. Men skal du destruere efterafgrøderne, så snart du må?

Jeg mener, at det optimale tidspunkt for destruering af efterafgrøder afhænger af flere faktorer. I forhold til optimal udnyttelse af de næringsstoffer efterafgrøderne opsamler, skal efterafgrøderne overvintre her i det våde vestdanske klima og specielt på sandjorderne.

Forsøgene viser de højeste merudbytter i en efterfølgende vårsæd, når efterafgrøderne holdes grønne til det tidlige forår, og ser vi på efterafgrødernes evne til at forbedre jordens frugtbarhed, skal efterafgrøderne gro længst muligt. Det er den aktive vækst, der opbygger kulstofindholdet i jorden, stabiliserer jorden og danner levestruktur for alt levende i jorden. Det bidrager positivt til jordens frugtbarhed.

Jeg tror på, at en jord med aktive rødder året rundt vinder på udbytterne i det lange løb på grund af bedre vandhusholdning og på færre omsåninger grundet tilslemning, vind og vanderosion og dårlig jordstruktur med dårlig etablering til følge.

Efterafgrøden har betydning for det kommende såbed

Græsefterafgrødens trevlerødder er eminente til at stabilisere jordstrukturen, da rødderne har godt fat i jorden. Græsefterafgrøder er også de mest effektive til at være produktive vinteren igennem og indlejrer derfor større

kulstofudbytte i jordpuljen. Når jorden skal pløjes, hjælper græsset med fremkommeligheden i marken, da jorden er mere stabil og ikke fedtet i overfladen. Samtidig har græssets rødder stadig fat i jorden de første par uger efter pløjning, hvilket minimerer risikoen for vanderosion, som vi desværre ser en gang imellem.

Er du erfaren i pløjefri etablering, ved du, at det er udfordrende at harve en mark, hvor græsset står frisk og grønt, da græstørven brydes op i store klumper. Derfor anbefaler jeg generelt, at græsefterafgrøder nedvisnes inden nytår, da græssets rødder slipper jorden nogle uger efter nedvisning. Så kan der senere harves, uden at overfladen efterlades klumpet. I forhold til tab af næringsstoffer fra græsefterafgrøden ved en tidlig destruktion, så hjælper det, at græsset har et højt C/N forhold, der betyder, at nedbrydning går langsomt, hvilket beskytter næringsstofferne mod tab.

Korsblomstrede efterafgrøder, honningurt og lignende plantearter visner ofte ned i løbet af vinteren. Derfor er der sjældent udfordringer med at harve efter dem. Dog kan efterafgrøden have været så kraftig i efteråret, at der til foråret ligger seje visne strå, der kan drille i harven. I sådanne tilfælde, kan en afpudsning inden harvning anbefales, så harven ikke slæber dynger sammen. Ved pløjning har jeg ikke erfaring med, at der er udfordringer ved at nedpløje korsblomstrede efterafgrøder, hverken ved pløjning i efteråret når efterafgrøderne står grønne, eller til foråret når efterafgrøden ofte er visnet ned.

Derfor mener jeg ikke, at det giver mening at destruere korsblomstrede eller blandingsefterafgrøder i efteråret. Hverken før pløjning, eller for at forbedre såbeddet til foråret ved pløjefri dyrkning.

Billede 1 Her ses et fint såbed efter tandharvning af urørt blandingsefterafgrøde.
(Foto: Niels Holmgaard, SAGRO)

Afprøvning af destruktionsmetoder for efterafgrøder

For at undersøge effekten af forskellige destruktionsmetoder effekt på såbedstilberedningen, prøvede jeg lidt forskellige metoder af på et areal, hvor vi havde haft efterafgrødedemonstration. Der var et område med græsefterafgrøder og et område med forskellige blandinger af arter sået ved høst. I starten af november prøvede vi følgende destruktionsmetoder af:

- Nedvisning med glyphosat.
  - Nedvisningen blev udført i slutningen af november. Virkningen var langsomt visuelt, men da vi kom i marken i starten af marts, havde vi haft en god effekt, og alt var nedvisnet og klar til harvning.
- Knivtromling
  - Knivtromlen destruerede effektivt blandingsefterafgrøderne. Efterafgrøderne blev lagt ned, og mange stængler knækkede eller blevet skåret helt over. Derimod havde knivtromlen kun meget lille effekt på græsefterafgrøderne, der groede fint videre efter behandlingen.
- Tallerkenharvning i 4 til 5 centimeters dybde.
  - Tallerkenharven destruerede effektivt blandingsefterafgrøderne ved en harvning i fem centimeters dybde og rev godt op i græsefterafgrøden, men mange af græsplanterne bevarede jordkontakten med rødderne og groede videre efter harvningen.
- Urørt efterafgrøde vinteren igennem

Harvning forår

I marts måned harvede vi arealet med en tandharve for at se, hvilke forskelle der var på såbeddet herefter, afhængig af hvilken destruktionsmetode der var valgt. Harvningen i foråret blev udført med en tre-bullet tandharve af mærket Köckerling Trio i cirka 15 centimeters dybde. Marken var nedvisnet tre dage før forårsharvningen.

I græsefterafgrøden var der ikke nogen større visuel forskel på, om marken var urørt, knivtromlet eller tallerkenharvet, udover at det harvede areal var lidt mere ujævnt. Ved opharvning med tandharven blev marken efterladt meget ujævnt med store klumper af græs, der krævede yderligere en harvning for at lave et acceptabelt såbed. Hvor græsefterafgrøden var nedvisnet i november, faldt jorden meget bedre efter harven, og marken var derefter klar til såmaskinen.

I blandingsefterafgrøderne var der ikke nogen særlig effekt på såbeddet efter tandharven, når vi kiggede på de forskellige indsatsler, der var udført i efteråret sammenlignet med det areal, der var urørt. Tandharven formåede at lave en god opblanding af jord og efterafgrøde og få jorden jævnet af, så marken var klar til såmaskinen derefter.

Ud fra ovenstående, og masser af andre lignende erfaringer, mener jeg ikke, at det giver mening at destruere korsblomstrede eller blandingsefterafgrøder i efteråret med det formål at forbedre såbeddet til foråret. Græsefterafgrøder kan med fordel nedvisnes sidst på året, hvis den rigtige dag kommer med højt solskin og temperaturer over 5 °C, da det vil hjælpe såbedstilberedningen.

Jeg håber, at dette har været til inspiration for dig og din bedrift. Ellers ring til din lokale FRDK PløjefriRådgiver og få en snak om præcis din bedrift.

Billede 2 Knivtromlen laver en effektiv destruktions af blandingsefterafgrøden, hvor de fleste af stænglerne er knækket flere steder. (Foto: Niels Holmgaard, SAGRO)

Billede 3 Her ses et såbed efter tandharvning forår. Arealet til højre er nedvisnet i november. Læg mærke til de store knolde efter græsefterafgrøden til venstre. (Foto: Niels Holmgaard, SAGRO)

Husk at sætte dig ind i reglerne

Hvornår du må nedvisne og destruere dine efterafgrøder afgøres desværre ikke kun af de faglige forhold, men er ligesom alt andet reguleret af regler. Dette behandles i den selvstændige artikel 'Regler for destruktion og jordbehandling af efterafgrøder'.

KVÆG

Metanreducerende tiltag

Af kvægrådgiver Mads Nielsen

Det er nu muligt at ansøge om kompensation til de metanreducerende fodertiltag, som bliver obligatoriske at anvende fra 1. januar 2025. Alle besætninger med mere end 50 årskøer den 28. oktober er omfattet af reglerne.

Lovgivning træder i kraft den 1. januar 2025

Ny lovgivning om metanreducerende tiltag træder i kraft den 1. januar 2025. Allerede fra torsdag den 31. oktober og fire uger frem kan du dog ansøge om kompensation via Tast Selv.

Du har to valgmuligheder for at opfylde lovgivningens krav:

A Fedtrig fodring – hvor fodringen for lakterende køer skal have et fedtsyreindhold på mindst 48 g/kg tørstof i hele 2025.

B Anvendelse af 3-NOP (produktet Bovaer) i minimum 80 dage i løbet af kalenderåret 2025. Dette gælder både for lakterende og goldkøer.

Tilskuddets størrelse afhænger af foderniveauet og beregnes ud fra rationens tørstof i kilo. Beløbet er ens for de to metoder og varierer fra ca. 120-180 kr. pr. ko.

Vigtige overvejelser før valg af løsning

- Mulighed A

Det er vigtigt at afklare hvor meget fedt, der skal tilsættes, og hvad økonomien er i en fedtrig fodring. For at dække omkostningerne til det ekstra fedt skal der forventes en ydelsesstigning på 300-400 kg EKM. Fodringen med de 48 g fedtsyrer/kg TS skal opretholdes hele 2025. Meromkostningen vil typisk være 2,5-3 kr./dag, afhængigt af fedtprisen.

- Mulighed B

Bovaer er ligeledes en betydelig udgift og vil for en 80-dages periode beløbe sig til 150-200 kr. pr. årsko. Nettoudgiften efter tilskud bliver 30-80 kr. pr. årsko. Det skal bemærkes, at hvis du leverer mælk til ARLA, kan du opnå et yderligere tillæg på 1,5 øre. Dette vil betyde at Bovaer-løsningen går i nul.

Har du brug for vejledning?

Vi står klar til at hjælpe med at vurdere hvilken løsning, der bedst passer til din bedrift. Det kan f.eks. være forhold som afgræsning, AMS eller andre specifikke behov. Vi assisterer også med de nødvendige oplysninger til ansøgningen, som sandsynligvis skal udarbejdes i samarbejde med planteafdelingen, da de har adgang til Tast Selv-systemet.

Vi vil desuden udsende mere information om tildelingsproceduren frem mod nytår, så alle, der vælger fedtmetoden, er godt forberedte til den 1. januar 2025.

Link til yderligere vejledning

Du kan finde mere information og relevante vejledninger på ministeriets hjemmeside [Metanreducerende foder - 1-årigt tilsagn - Landbrugsstyrelsen]. Du kan bl.a. se eller gense Landbrugsstyrelsens webinar om kompensation og tilskud til metanreducerende foder her

REGLER OG TILSKUD

Regler for destruktion og jordbehandling af efterafgrøder

Af planterådgiver Thomas Harbo

Beslutningen om hvordan efterafgrøderne skal håndteres kan ikke alene bestemmes ud fra et fagligt synspunkt, som Niels Holmgaard så fint beskriver i artiklen 'Efterafgrøder – fra den 20. oktober'. Der er også et detaljeret regelsæt, der skal overholdes.

Jordbearbejdning og krav om jorddække (GLM 6)

Generelt er der et forbud mod jordbehandling forud for vårsæde eftergrøder i en periode fra høst indtil en dato i efteråret på ler- og humusjorde og indtil 1. februar på sandjorde, JB 1-4. Desuden er der også et krav om jorddække, GLM 6, i følsomme perioder i efteråret og vinteren for at undgå jorderosion og mindske udvaskning af næringsstoffer til vandmiljøet. Se tabel 1.

Tabel 1 Regler for jordbearbejdning og jorddække i perioden efter høst (Kilde: Marianne Haugaard-Christensen, SEGES)

Afgøde/efterafgrøde FORUD for vårsæd	Forbud mod jordbearbejdning	Jorddække GLM 6	Frister for jordbearbejdning efter høst 2024			
			1. oktober	20. oktober	1. november	1. februar
Arealer UDEN pligtige, husdyr og målrettede efterafgrøder	Omfattet	Omfattet	Jordbearbejde på JB 7-9		Jordbearbejde på JB 5-6 og JB 10-11	Jordbearbejde på JB 1-4
Arealer MED pligtige, husdyr og målrettede efterafgrøder	Undtaget	Omfattet		<ul style="list-style-type: none"> • Pløje på JB 5-11 • Nedvisne på alle jordtyper • Let harvning med fortsat jorddække på JB 1-4		<ul style="list-style-type: none"> • Pløje på JB 1-4

Der gælder specielle regler for afgrøder som bl.a. frøgræs, spinat til frø, roer og kartofler. Ønsker du at høre mere om reglerne for disse afgrøder, kan du kontakte din planterådgiver.

Nedvisning

De generelle regler for nedvisning af efterafgrøder er som flg.:

- Pligtige-, husdyr- og målrettede efterafgrøder udlagt i/efter ALLE ANDRE AFGRØDER END MAJS må nedvisnes fra den 20. oktober.
- Pligtige-, husdyr- og målrettede efterafgrøder udlagt i majs må nedvisnes fra den 1. marts.

Særligt for bedrifter som i 2024 har fulgt reglerne for kvæg-undtagelsesbrug må INGEN efterafgrødetyper destrueres ved nedvisning eller jordbehandling tidligere end 1. marts 2025.

Nye jordbundskort

Som vi tidligere har omtalt i Tilvækst Grovfoder er de nye mere detaljerede og præcise jordbundskort nu gældende. Som det fremgår af tabel 1, er jordtypen afgørende for, hvornår jordbearbejdning må påbegyndes. Gældende for dette efterår er, at lempelser i relation til jorddækkekravet er trådt i kraft, mens skærpselser først træder i kraft fra 1. januar 2025. Se nedenstående eksempler.

- Lempelse – er trådt i kraft
  - Gammelt jordbundskort viste JB 4 med jorddækkekrav indtil 1. februar. Nyt jordbundskort viser JB 6, med jorddækkekrav indtil **oktober**.
- Skærpselse – træder i kraft 1. januar 2025
  - Gammelt jordbundskort viste JB 6 med jorddækkekrav indtil 1. november. Nyt jordbundskort viser JB 4 med jorddækkekrav indtil 1. februar. Da det nye krav først gælder fra 2025 er kravet i **2024 stadig 1. november**.

ARRANGEMENTER

Temadag – Opdatering af ældre sprøjter

Kilde: SEGES

Onsdag den 13. november afholdes endnu et arrangement med fokus på spotsprøjtning og opdatering af ældre sprøjter. Arrangementet er gratis, men der er tilmeldingsfrist mandag den 11. november.

Hvordan udnyttes de teknologiske muligheder med spotsprøjtning? Kan jeg benytte en simpel, billig løsning, eller skal jeg have en stor pakke med pulserende dyser og egen drone?

Det og meget mere kan du få svar på onsdag den 13. november, når Spiras holder en temadag med fokus på opdatering af eksisterende/ældre sprøjter.

Foreløbigt program:

- Velkommen
- Præsentation og gennemgang af tre reelle og forskellige løsninger
- Fremtidens sensor-teknologi. Gennemgang ved en producent
- Test og demonstration i marken.

Der vil være sandwich, øl og vand.

Det er gratis at deltage, men tilmelding er nødvendig senest **mandag den 11. november**.

Temadagen afvikles onsdag den 13. november fra kl. 10.00 – 14.00 på adressen Billundvej 36, 6560 Sommersted.

Vi glæder os til at se dig til en spændende dag. Temadagen er arrangeret i samarbejde mellem SEGES Innovation, Miljøstyrelsen og Spiras.